

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	— 28 kos. —	28 fl.
Félévre	— 14 —	14 fl.
Negyedévre	— 7 —	7 fl.
Egy órára	— 8 —	40 fl.
Egyes szám	— —	10 fl.

PESTI NAPLÓ

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA:

Egyes szó 4 állér,
vastagabb betűvel 8 állér.
Hirdetések milliméter számítás-
szal. díjazás szerint.
Megjelenik hétfő kivételével
napenkint, ünnep után is.

Budapest, 1910.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Podmanicky-utca 12.

Szombat, augusztus 20.

Szent István napja.

Irta: Balogh Pál.

Budapest, augusztus 19.

Nincs ehez fogható emlékűnepe semmi más országnak vagy nemzetnek a kereg világon. Csak megülni nem tudjuk hozzá méltólag.

Egy királyság alapítója áll az ünneplés előterében. Királyságé, mely elmúlt kilencszázéves, két emberöltővel betölti millennáriumát; s az alapítóé, kinek művén husz nemzedék világtávarai nem vehettek erőt.

A magyar regnum és árpádházi I. István fogalmával a legmeszszebb történelmi perspektívák kapcsolódnak össze. Csak messze az ó-világban, Kelet-Azsia ódon államai közt akad néhány, mely régiségre fölülmulja a mienket. De konzervatív erő dolgában, hogy közjogi természetét s földrajzi határait megtartja az egész történetfolyás alatt: I. István Magyarországa világszerte példa nélkül áll.

Mivé lett körülötte az a világ, amelyben a magyar nemzeti politika első megindítója élt és működött? Nem maradt abból kő kövön; a vele egykoru birodalmak mind széthullottak vagy elváltoztak; legtöbbjének nyoma sem maradt, a többit alig lehet fölismerni ma már.

Megszűnt az egyházi állam, melynek fejétől a magyar király a szent korona felső részét kapta. Megszűnt a bizanci császárság, honnét I. Géza az

alsó diadémot szerezte hozzá. Eltűntek az Appennini-félsziget apró államai, melyekkel Magyarországnak annyit kellett küzöldnie: vége Velencének, a genuai köztársaságnak, a Sforzák és Mediciek tartománya, a nápolyi norman királyság s a szicíliai arab gyarmat semmivé lett. Oda van a Balkán-félszigeten valamennyi középkori államképződmény: romok sem maradtak Kunország helyén, s a besenyők földjén, elpusztultak a hellén hercegségek, a bolgár-vlah cárság és a nagy szerb birodalom, mely a Skutari tótól a Márvány-tengerig ért.

Északi szomszédságunkban a cseh királyságból osztrák provincia, a lengyel királyságból három impérium alávetett tartománya lett. Nyugatra tőlünk akkor alakult át a keleti frank királyság a szász dinasztia alatt római német császársággá. De századokig tartott, míg nemzeti életét megkezdhette, s csak most negyven éve, hogy megpecsételte. A nyugali frank birodalom is István királyunk idejében vette föl a Franciaország-jelleget, de a francia nemzeti szellem sokkalta utóbb fejlődött ki benne. Angliának mai jelentőségéről sejtelve sem volt: az ó-brit királyok alatt teljesen kimerült s a dán hódításnak a XI. század kezdetén nem birt ellenállani. A normannok csak ezután szabadították föl önsorsának a rózsák háborúi alatt: akkor született meg az angol nemzet.

Hányszor változott e területeken azót a államforma, szűntek meg vagy tolódtak el messze a territoriális határok?

Csak az egy magyar kikáltság áll máig azon a jogalapon s ama földrajzi keretek közt, hova Szent István állította.

Történt sok átalakulás itt is, úgy az alkotmányban, mint az ország térfogatában. A magyar történelem nem volt mozdulatlan, sem jogéletünk merev s politikai erőnk az expanzív fejlődést nélkülöző. Ha a viszonyok kedveztek, gyarapodtunk minden irányban, új tartományokkal szereztük meg az ősi foglalatást. Közjogi berendezésünkkel sem zárkóztunk el a haladó korszellem igényei elől. Mikor aztán nagy megpróbáltatások jöttek az országra, átszenvedtük mindazt busásan, amiben más államok elpusztultak s nem egyszer közel jártunk hozzá, hogy bennünket is ez a balsors érjen.

Ámde a bajok szüntével vagy multával az idegen nyomás és szétdarabolttság dacára felujultak bennünk a vitális erők, az ország részei maguktól összeforrtak újra s a restaurált államéletet, a régi alapokon friss szellem járta át s az őstermészet megújultan revelálódott az új nemzedékekben. Így találjuk a modern Magyarországot ugyanott: a Kárpátok és az Adria, a három bérc és négy folyam közt, a XX. században, ahol a XI-ikben árpádházi I. István őseink fölötti uralkodott.

Nagy művet hagyott hátra; nagyobb, mert maradandóbbat a történelem elsőrendű hőszainak alkotásánál. Macedoniai Sándortól Nagy Károlyig, Attilá-

tól Dsingisz Kkánig, Cromwelltól Napoleonig minden államművészet, mely fegyvererőnek köszönte létét, rövidéletű volt s fegyverhatalommal pusztított el. Árpádházi I. István műve szilárd és tartós, mert nem efemer ok, hanem történeti szükségesség segít megalapozni, s századokon át föntartani.

Legyen ez megnyugtató tudattá bennünk, ha Magyarország jeleneért aggódunk s jövőjére gondolunk. A magyar királyságot nem érhetik már nagyobb csapások s rázkódtatások, mint amilyeneket a multban mindig kibírt; önbizalommal várhatjuk az új idők bármely válságát, nem kell megijednünk katasztrófa esetén sem. Magyarország megél s fönnáll időtlen időig, ha hű marad létének alapjaihoz, melyeket Szent István jelölt meg neki, de közéletét a változó idők igényeihez képest aként tudja berendezni ez alapokon, hogy a történeti szükségnek megfelelhessen.